

Nekaj dni potem grem gledat v panj, če ni morebiti že kaj zalege v satovji. Ko tako ogledujem sat za satom, naletim kmalu na matico. Ne malo pa osupnem, ko jo vidim siroto brez peroti sprehajati se po sato vji. Čudno se mi je to zdelo, in panj, menil sem, je izgubljen. A ko ogledujem dalje, kar zagledam v satovji obilo jajčec. Sedaj sem se šele čudil, kdaj da se je matica oplemenila, ker to opravi vselej pod milim nebom na planem, nikdar pa ne v panji. Sedaj pa je brez peroti, a poklada zalego. Bil sem za trdno prepričan, da je izgubila peroti na svojem povratu s prašitve, kjer so jo čebele lastnega panja zgrabile ter jo oropale peroti. A tu ni bila nikakor vzrok kaka zaostala matica, ker bil sem za trdno prepričan, da ni bilo nobene v panji.

Ker matica brez peroti ni za rabo pri rojenji, bil je toraj dotični panj obsojen v smrt.

Neizrečeno pa sem se zopet čudil, ko sem, jema-joč satovje iz panja po končani paši, zapazil zopet lepo matico s perotimi na mestu one brez peroti v panji.

Razume se, da čebelam v panji tako pohabljeni kraljica ni bila po volji ter so si izredile drugo, kakor hitro so imele mlado zalego o panji. Toliko iz svoje izkušnje.

J. Mercina, po domače Krivčev.

Kako divjake vzrejati?

Sadjar mora pred vsem skrbeti, da dobo krepkih, zdravih divjakov. Če ti niso zdravi, dovolj močni, dobro zakoreninjeni, ne premladi, ne prestari za požlahtnjevanje, ne dobimo nikoli lepih in visokih dreves. Podloga razumnemu sadjarstvu so dobri divjaki. Te vzrejamo najbolje iz semena. Seme mora biti sveže in kaljivo, jederce v njem pa belo in sladkega okusa, nikakor pa ne sme biti pikro in gnilobno. To velja o vseh naših sadnih vrstah. Semena nabiramo lahko, kadar pripravljamo sadje za sušilo, kadar ga tolčemo ali uživamo. Tropine treba večkrat skozi sito presejati, dokler ne ostanejo sama semena ali peške. Tropinam, katere smo sušili na peči, ne kaže izbirati pešek, ker jih je mnogo uže nekajljivih. Zelo lepih in znažnih pešek dobimo, ako jih po obedih ali kedar jabolka in hruške režemo za sušenje, devamo na stran. Nekateri sejejo kmalu po prešnji peške s tropinami vred. Tega ni svetovati, ker malokedaj se posreči delo. Navadno zvbijo tropine toliko miši, da požro vse peške. Jeseni in prvi zimski čas nabiraj sadjar pešek. Da ostanejo kaljive, vložijo jih v zaboje s peskom, s prstjo ali s stolčenim ogljem plastoma, zaboj zakolji potem 1 m/ globoko v suho zemljo, da ne morejo miši do njega. Rano spomladi izkoplji zaboj in posej peške brž, ko je vreme ugodno. Če se kažejo vže cime, zadnji je čas, da poseješ peške. Sploh pa so peške od krepkih in trdnih drevesnih vrst boljše mimo vseh drugih. Na suhem hranjene peške cimijo brez odeje malokedaj precej spomladi; kožica je tako izsušena, da se ne da precej premočiti. Sedaj misli nevednež, da takšne peške sploh ne bodo cimile, ker

niso hitro spomladi, gre in izkoplje semena in tako uniči vse. Zemlja mora biti za divjake dobra, sicer ne morejo tam vzrasti krepki, mladi divjaki. Sejati moramo redko, ker tako dobimo divjakov, kateri imajo mnogo korenin ter rasto hitro. Zatoraj svetujemo jeseni zemljo 60—80 c/m globoko prekopati ali rigolati in pognojiti z dobrim, močnim kompostom, ki se razstrosi po vrhu. Kedar greš sejati, naredi 6—10 c/m globoke jamice po 50—60 c/m narazen. V te jamice položi peške, pritisni jih z roko in pokrij 3 c/m na debelo s kompostom. Takšne drevesnične gredice treba potem večkrat opleti iz z razredčeno gnojnico politi; to pa le tedaj, kadar so drevesa nekoliko porasla. Vlaga jim ne sme nikoli manjkati. Kdor jim hoče še bolj postreči, naj med drevesne vrstice ali sploh med nje vrže nekoliko kratkoslamnega, napol sprhlega hlevnega gnoja. Ta ohrani drevescem vlago tudi ob hudi suši, plohe jim ne škodujejo veliko, sploh pa imajo zmerom dovolj hrane. Če smo tako ravnali, ničesar zanemarili, potem so vže enoletni divjaki, ki so vsekakor več vredni nego dvoletni, za presajanje v drevesnico. Slabejša enoletna in zdrava drevesca pa treba izrjavati, ob koreninah obrezati, deblo jim prikrajšati in jih tako presaditi v dobro rigolano in pognojeno zemljo, to pa v vrste, v katerih stoje drevesca 6—8 c/m drugo od drugega, vrste pa morajo biti narazen 60—70 c/m. Črešnje, slive, orehe kaže saditi precej, kadar so zreli odpadli.

Še enkrat ponavljamo resnico, da moramo pred vsem skrbeti za zdrave in močne divjake, ako hočemo vzrediti lepih visokih dreves, kakeršnih nam sedaj živo manjka. Divjakov je pa najbolje dobivati le iz pešek. Skrbimo toraj za to. Na majhnem prostoru na vrtu vzredimo lahko vsako leto po tisoč divjakov. Ako jih pocepimo in presadimo, imamo v kratkem lepih mladih dreves. In teh smo potrebni, da stara onemogla drevesa nadomestimo z novimi, čilimi ter prazne prostore zasadiamo z rodnim drevjem!

Hlevna toplota in goved.

Dobro pleme, krma in strežba vplivajo vzajemno na srečen uspeh pri živinorejstvu. Kdor le nekaj zanemarja, doseže smoter le deloma, včasih pa trpi tudi škodo. Zapravlja namreč kapital, krmo in delo. Treba je toraj velike previdnosti. Ker žival vsled slabe strežbe trpi, to jej mora nadomeščati in popravljati krma, ako nečemo, da nam shujšava, ampak da zmerom porabna. Škoda vsled slabe strežbe je tem večja, čim dražja je krma in živalski proizvodi: mleko, surovo maslo, meso itd. Slaba strežba in po tem takem neusmiljenost proti živinčetu je toraj draga reč.

Zatoraj pripada tudi v področje živozdravnikov, priporočati skrb za dobro strežbo domače živine. Naj torej povsod, kjer jim prilika nanese, pogumno povzdignejo svoj glas posameznikom, pa tudi v občinstvu v korist.

Po tem jo ozirati ae na hleve, ki so povprek pretesni in prekratki. Živina je sedaj sploh večja, nego je bila nekdanj. Žal, da še novejši čas hleve zidajo prekratke. Tako je težko hleve snažiti, in živali pogosto leže v nesnagi in mokroti. Govedi je oboje nevšečno, in trpi posebno od mokrote, če je mrzlo; kajti mokrota, katere se dlaka navzame, začne po živinski gorkoti prehajati v sopuh. Pri tem pa gre mnogo živinske gorkote v zgubo, katero mora žival zalagati s tem, da več krme použiva. Od te krme pa nima posestnik nobenega haska. Sploh pa mokrota ne ugaja zdravju živali. Mokri hlevi, vlažna ležišča škodujejo zdravju in manjšajo korist, katero bi sicer imeli od živinorejstva. Kriva je pa misel, da mokri hlevi več gnoja dajo; množina in dobrota gnoja je zavisna od krme, ki se živini polaga, in od stelje, a ne od mokrote v hlevu.

Kdor hoče kolikor le mogoče najbolj izkoristiti svoje živali, on jim naj skrbi za suha ležišča ter naj debelo nastilja, ali če nastelje nima dovolj, naj tako hlevni pod nagne, da bode gnojnica odtekala in bode mogoče vsak dan gnoj pokidati.

Jako važno v isto svrhu je primerna gorkota v hlevu. Goved sicer ni tako občutljiva proti mrazu kakor konj. Vendar se najbolje počuti pri temperaturi 10 do 12 ° R. in tedaj použito krmo tudi najčisteje prebavi. Izkušnje učijo, da živali potrebujejo tem več hrane, čim bolj mrzlo imajo v hlevih. Kadar temperatura leze pod 8 ° R. tedaj je treba pri vsaki stopinji 4—7% več pokladati. Kadar pa gre kvišku temperatura od 8 ° do 13 °, tedaj pa se lahko 2 do 3 % manj poklada. Ti učinki so tako važni, da jih tudi navadni kmetovalec ne more čisto prezirati, ako noče velike škode trpeti.

V dobro ugretih hlevih, kjer temperatura kaže 8 do 12 ° R. dobivamo od živali stalno enakih koristi. Kedar pa žival v hlevu zmrzava, potrebuje za tretjino ali tudi za polovico več krme, da nam daje enakih koristi kakor sicer. Kajti velik del krme se prebavi za narejanje toplote. Ako pa zmrzavajoči živini ne polagamo zadosti krme, tedaj nam pa hujša. Pridejo iz zime jako suhe, mršave živali, da se do sv. Janeza komaj zopet popravijo. Da ob takih razmerah gospodarstvo ne more prospevati, čeravno se kmetovalec mnogo trudi in veliko ščedi, to je vendar umevno. Vendar, da nas čitatelji prav razumejo, opomnimo, da temperatura tudi ne sme biti previsoka, nikakor ne 14 ali 15 ° R., ker je to škodljivo. Prava mera velja tudi tukaj. V dobro zaprtem hlevu naj bi vedno obešen bil kak termometer.

Razne reči.

* Ako hočemo iz živinskih odpadkov v klavnici napraviti dober gnoj, moramo iz njih narediti mešan gnoj ali kompost. Ako bi te tvarine kar tako porabili za gnoj, koristile bi polju in travnikom le malo, ker vsak gnoj, ki naj bode dober, mora, kakor je vsakemu

znano, zginiti in se razkrojiti. Najpripravnejše je, ako se na dobro natlačena tla nameče dobro ped debelo prsti, na katero pridejo potem odpadki iz klavnice. Kadar so odpadki kakih 14 $\frac{c}{m}$ visoko nakopičeni, pride na nje zopet plast prsti, potem zopet odpadki itd., dokler ni kup 1—1½ metra visok. Namesto prsti se porabi tudi lahko pepel, cestno blato in žaganje. Najboljše je pa, ako se prsti primeša malo neugašenega apna, ki te tvarine hitro razkroji. Dobro je tudi, da se kup večkrat prebode s kako debelo palico in potem z gnojnico polije. Ako tak kup vsaj vsaka dva meseca dobro premešamo in prekopljemo, dobimo kmalu prav dober gnoj ki je izvrsten za travnike in sadna drevesa. Tak gnoj je takrat za rabo, kadar so vse tvarine uže dobro zgnile in se razkrojile, kar se prav lahko spozna. Dobro je pa, da se ne napravi nikdar en velik kup, ampak več malih ker potem odpadki veliko laže in hitreje zgnijejo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 238. Pri mojem obrtu imam peč, v kateri veliko in močno kurimo. Rabim pa premog, ker so drva tu pri nas zelo draga. Dasi dam peč večkrat prav dobro zamazati, vendar maža prav kmalu odleti, in premogov dim vhaja v delalnico ter delavce nadleguje, da mnoge prav hudu boli glava. Ali je kaka maža, ki bi ne odletavala? Ker dajete na razna vprašanja odgovore, prosim, ustrezite tudi meni, dasi to ni kmetijsko vprašanje, a z odgovorom bode te pa vendar le marsikateremu gospodarju ustregli, posebno pa meni. (R. K. v L.)

Odgovor: Prav radi Vam ustrezemo. Maža za peči, ki vzlic hudi vročini vendar ne odpada, naj bo takole sestavljena: Vzemite kaki dve pesti veliki kepi nepremastne ilovice ter vgnete vanjo eno polo sivega, grobega pivnega papirja, ki ste ga poprej namočili v mleku. Gnetite toliko časa, da se papir dobro pomeša med ilovico. Kadar ste to naredili, primešajte še 20 $\%$ soli in 20 $\%$ železnega vitriola ter toliko mleka, da se da zmes mazati. Ta maža je za železne peči, a ravno tako za lončene, le zarad lepšega je potrebno čez to mažo še enkrat mazati z drugo, ki se naredi iz enega beljaka in iz toliko drobno stolčene krede, da se napravi lepa bela maža. Kadar je maža suha, obdrgnite potem s suho ruto prav dobro lončeno peč.

Vprašanje 239. Izvolite mi sporočiti v „Novicah“, kako naj ravnam s trtami, katerih mi bode gotovo mnogo zmrznilo letošnjo pri nas nenavadno hudo zimo. (S. G. v G.)

Odgovor: Splošnega pravila, kako ravnati z zmrzlimi trtami, ni mogoče dati, ker trta je lahko oškodovana različno. Ako so trte že po zimi zmrznile, kar je še primeroma dobro, da se škoda nekoliko popraviti spomladi s pravilno režnjo. Veliko slabše je pa, če trti škoduje spomladanski mraz, kadar je uže obrezana,